

"Nemáme pro vás místo." Odcházím bez zášti, tvrdí elitní generál Žižka, vyhozený z generálního štábu

"Náčelník generálního štábu Josef Bečvář se tak rozhodl a já jeho stanovisko jako voják respektuji. Takhle to zkrátka chodí," říká generál Miroslav Žižka, který ČR donedávna zastupoval při velení NATO Bruselu. Jeho překvapivé vyřazení z nejvyššího velení české armády v 53 letech pro "nadbytečnost" vyvolává v politických i diplomatických kruzích silnou kritiku. Žižka po svém odchodu poskytl Aktuálně.cz jako jedinému českému médiu exkluzivní rozhovor.

Praha/Brusel - Odchod tříhvězdičkového generála Miroslava Žižky z čela české armády vyvolává v odborných, politických, ale i diplomatických kruzích rozporuplné a nezvykle emotivní diskuse o úrovni velení české armády.

Aktuálně.cz proto požádalo Miroslava Žižku o rozhovor. Ten nabídku po velkém váhání přijal.

Proč ve třiapadesáti letech odcházíte z velení české armády, zatímco generálové v důchodovém věku zůstávají?

Miroslav Žižka: To není otázka na mě, ale na velení armády a možná i vedení ministerstva obrany.

Po tříletém - a myslím, že neúspěšném - působení v Bruselu (*jako vojenský představitel ČR při NATO a EU - pozn. red.*) mně nebyl prodloužen kontrakt. V armádě pro mě není místo. Neříkám to ale ani v nejmenším ukřivděně či s nějakou záští. Náčelník generálního štábu Josef Bečvář se tak rozhodl a já jeho stanovisko jako voják respektuji. Takhle to zkrátka chodí.

Jen abychom si to - i kvůli zmíněným diskusím odborníků či politiků - ujasnili. Vy jste chtěl z armády odejít, anebo jste v ní chtěl zůstat?

Armádě mám pořád ještě co dát. Možná jsem ale udělal při odchodu do Bruselu chybu. S někdejšími náčelníkem generálního štábu Petrem Pavlem (v té době ještě nikdo netušil, že

bude zvolen předsedou Vojenského výboru NATO) jsem se tehdy dohodl, že můj závazek v armádě končí v prosinci 2017. A ne až koncem roku 2020. Do té doby mi také platí nejvyšší bezpečnostní prověrka na přísně tajné. Normálně totiž závazek po návratu z Bruselu trvá ještě další tři roky, aby voják s cennou alianční zkušeností mohl armádě odevzdat know-how, které v NATO a EU získal. Na tyto "tři plus tři" roky existuje dokonce rozkaz ministra obrany.

Proč jste si tedy závazek dobrovolně zkrátil?

Aby si nový náčelník generálního štábu mohl vybrat své lidi (a na tom jsem při výběru spolupracovníků trval vždy i já) a nezdědil mě jako nevyhovitelný inventář, s nímž si nemusí rozumět. Z toho nemůže vzejít nikdy nic dobrého a kritizovali to ostatně všichni dosavadní náčelníci generálního štábu. Tedy to, že si nemohli vybrat nejbližší spolupracovníky (*současný náčelník generálního štábu Josef Bečvář měl původně odejít do důchodu v srpnu 2017, závazek si ale prodloužil - pozn. red.*).

Po konzultaci s tehdejším ministrem obrany Pickem jsem tedy věděl, do čeho jdu. Jasně, zariskoval jsem, ale pořád si říkám, že férově. Samozřejmě, že jsem v koutku duše věřil, že v armádě - vzhledem k mé praxi a zkušenostem - přece jen zůstanu. Že mi prodlouží závazek, protože mohu být této zemi i dál prospěšný. Jenomže ten risk či moje volba nevyšla a život jde dál.

Řada lidí ale za vaše nečekané vyřazení generální štáb ostře kritizuje. Co vy na to?

To se neptáte pravého člověka. Server Euro.cz něco zveřejnil a pak se reakce na můj odchod z vojska začaly až nečekaně silně sypat. Jde to ale zcela mimo mě. Nic jsem neinicioval, nemůžu za ten humbuk. Vy jste první, s kým o tom tváří v tvář hovořím. A jen proto, že jste mě k rozhovoru - a dost jsem váhal, než jsem vám na něj kývl - přemluvil.

Jednal jste o svém dalším angažmá v armádě s náčelníkem generálního štábu Josefem Bečvářem?

Někdy v srpnu 2016 si mě zavolal k sobě a sdělil mi, že si dává žádost o prodloužení svého kontraktu za hranici starobního důchodu. A že tudíž pro mne nemá, jako pro tříhvězdičkového generála, místo. Podle toho, jak údajně jeho žádost dopadne, se budeme bavit dál. "Ani já nemám jasno," řekl mi.

Jiní čeští generálové (viz [případ 58letého Štefana Muránského](#) - pozn. red.) přitom ale v téměř důchodovém věku míří na prestižní válečné školy do USA.

Tohle nechci a ani nemohou komentovat. Za personální politiku generálního štábu nenesu odpovědnost.

A nenadělal jste si jako představitel při NATO a EU ve velení české armády svou až přehnanou aktivitou zbytečně nepřátele? Tak o tom například mluví některé mé bruselské zdroje.

Cože! Kdo a proč to říká?!

Velení armády jsem odmítl. A nejenom já

Mé zdroje o tom prostě mluví... Stejně jako i o tom, že vám před třemi lety ministr obrany Martin Stropnický nabídl funkci náčelníka generálního štábu.

To je pravda. Přijel za mnou kvůli tomu tenkrát dokonce do Bruselu.

Odmítl jsem a snažil se vysvětlit proč. V Bruselu jsem byl pouhé dva měsíce a přizpůsobil tomu kariéru i život rodiny. Stejnou nabídku odmítl i generál (Aleš) Opata, tehdy rovněž nový vojenský představitel Česka na strategickém velitelství NATO SHAPE v belgickém Monsu.

Dnes jste vlastně mohl být v triapadesáti ve funkci šéfa generálního štábu a nemusel jste odcházet.

Mohl. Kam tou otázkou směřujete?

Jen konstatuji. Pořád se v tom totiž nemůžu vyznat. Mluvíte na jedné straně o pravidlech, která ctíte, ale zároveň vidíme v armádě řadu nezvyklých výjimek, které platí případ od případu a ještě k tomu jak pro koho.

Nezlobte se, ale ani tohle nechci komentovat. Nebudu ten, který po odchodu z armády její velení pomlouvá a nevidí na vojsku nic dobrého. Úroveň armády je přece vizitkou i mé práce. O nepřátelích nevím

Tedy jinak. Neodpověděl jste mi, zda jste si nenadělal až přehnanou aktivitou v Bruselu na českém generálním štábu v Praze nepřátele. Český velvyslanec při NATO Jiří Šedivý mi například řekl, že jste s generálem Opatou až hýřili nápady, aby Česko sehrávalo v NATO daleko důstojnější roli než nyní.

O žádných protivnících nebo nepřátelích nevím. Ale s Alešem Opatou jsme nicméně v Bruselu skvěle spolupracovali. Moc si toho cením. V Bruselu jsem se snažil pracovat tak, abych získal republice v očích spojenců co největší respekt. Nic jiného se ani od vojenského představitele při NATO a EU neočekává. Zjednodušeně řečeno: snažil jsem se transformovat požadavky aliance a unie do podmínek a možností České republiky.

No a jak to s těmi požadavky dopadlo?

Zmíním jen dva zásadní.

Po loňském varšavském summitu NATO bylo jasné, že alianční členské země by měly vyslat jednotky do pobaltských zemí. S generálem Opatou jsme proto pro český generální štáb připravili obratem materiál, v němž jsme doporučovali vyslat do Pobaltí kontingent v síle roty. Jenomže když pak ministr obrany (Martin) Stropnický přijel do Bruselu na jednání aliančních ministrů obrany, zeptal se mě v průběhu jednání, kdy od spojenců zaznívaly zajímavé návrhy: "Proč do plánované alianční mise do Pobaltí ničím nepřispíváme?" Mírně řečeno - překvapilo mě to.

Co jste mu odpověděl?

Že jsme přece s generálem Opatou poskytli s předstihem generálnímu štábu k vyslání českých vojáků do Pobaltí všechny potřebné podklady. Nakonec byly generálním štábem přece jen přijaty, ale až po osmi měsících, když už odezněla hlavní vlna návrhů. A podle mne až po naléhavé urgenci ministra Stropnického. Pokud bychom jednali pružněji, mohli jsme být pro spojence srozumitelnější a jako Česko v Bruselu i viditelnější, což je také důležité. Když pomínu zásadní spojenecké pravidlo solidarity, loajality a podpory těchto našich přátel, aniž bychom s nimi museli automaticky ve všem souhlasit. O to ochotněji pak oni pomohou nám. Tohle je zároveň cesta jejich respektu k Česku. Česko by mělo mít větší ambice. Jako třeba Belgičané

A jak to dopadlo s druhým zmíněným návrhem?

Týká se naší vojenské mise EUTM v severoafrickém Mali.

Pořád si myslím, že když už jsme tam v boji proti teroristům dlouho "zaháčkovaní", mohli bychom převzít i velení této výcvikové mise. Ověřil jsem si to i na místě v Mali na belgickém velitelství. V listopadu loňského roku jsem proto na poradě vedení generálního štábu předložil návrh, abychom velení malijské výcvikové mise převzali. A doložil jsem to i lidskou, finanční a materiálovou kalkulací. Můj tým v Bruselu na tom odvedl skvělou práci. Dodnes na to ale není žádná reakce. Prý se to musí zvážit. Česká armáda by se přitom velením této mise mohla v očích spojenců skvěle prezentovat, získat důležitý respekt. Ale hlavně - mohli bychom do Mali vyslat brigádního generála, který by tam mohl nabýt pro českou armádu neocenitelné zkušenosti. Tak jako je nyní získává Karel Řehka jako zástupce velitele nadnárodní divize NATO v Polsku.

Je zrovna tohle opravdu tak důležité?

Ano, jinak bych o tom nemluvil.

Čeští velitelé doposud získávají v riskantních misích zkušenosti jen jako velitelé rot či čet - tedy malých vojenských jednotek. A to nestačí. Pro každou armádu je nesmírně důležité, aby

její podplukovníci, plukovníci či generálové měli zkušenosti s řízením větších vojenských celků - zejména v riskantních anebo i humanitárních misích. Tyhle zkušenosti se pak samozřejmě zákonitě promítají do akceschopnosti a podoby každé armády. A znovu říkám - podle toho nás pak naši spojenci respektují. Nikoliv tedy, jak jsou šikovní nadporučíci či kapitáni malých jednotek, byť si jejich práce velmi vážím.

Může absence podobně zkušených velitelů českou armádu nějak degradovat?

Vnímám to jako jeden ze zásadních problémů naší armády. Takové lidi bychom si měli a musíme vychovávat.

Podle odborníků, s nimiž jsem se o tom bavil, je současné velení české armády složeno až na výjimky z úředníků-byrokratů převlečených do uniforem, kteří v žádné riskantní misi nebyli.

Ministru Stropnickému jsem v únoru řekl, že Česko má jen šest či sedm plně kvalifikovaných generálů, kteří veleli minimálně brigádě, mají odpovídající vzdělání, domluví se se spojeneckými veliteli, mají za sebou riskantní operace a prošli navíc spojeneckými štáby.

A co na to ministr Stropnický?

Podle něj se s tím musí něco dělat.

Politici se musí rozhodnout, kdo bude velet armádě a jak tedy bude vypadat

Ještě ke generálu Opatovi. Je pravda, že po návratu z Bruselu nabídl ve váš prospěch svou funkci zástupce náčelníka generálního štábu, jen abyste nemusel odcházet z armády?

Udělal to. S podobnou velkorysostí jsem se ještě nesetkal a už asi v životě nesetkám. Tohle je pro Aleše typické. Nikdy si neříkal o funkce a hvězdy, nedoprošoval se jich. Vždy byl týmovým hráčem, jemuž šlo o armádu. Jeho návrh byl zamítnut a já bych ho ani nemohl přijmout, i když to byla jedna z možností mého zařazení do armády. Byl jsem totiž již prvním zástupcem náčelníka štábu.

Sociolog a bývalý šéf Centra pro výzkum stresu Jaroslav Sýkora říká, že váš příběh vypovídá o tom, jak průměrné prostředí vyvrhne schopnou osobnost.

Nebudu a nemohu hodnotit prostředí, v němž jsem tři roky nepůsobil. Navenek mohu snad říci jen to, že se za ty tři roky hodně změnilo.

K dobrému, či špatnému?

Bez komentáře. Nevidím navíc tolik do systému výběru a příprav perspektivních vojáků.

Opravdu žádný komentář?

Nevím, k čemu mě chcete dotlačit. Snažím se věřit objektivnímu hodnocení, posuzování a povyšování lidí v armádě. A pokud narážíte na přesluhující důchodce v generálských uniformách nebo ty, kteří si - vašimi slovy - vyseděli tyto hodnosti v kancelářích, ptejte se těch, kdo to schvaloval. Před časem jste kritizoval "důchodce" generála Štefana Muránského, který byl vyslán na válečnou školu do USA. Jenomže já jsem v jeho věku ještě neviděl tak fyzicky i mentálně silného člověka. Nestačila by mu ani většina čtyřicátníků, a pokud vím, tak jako zástupce stálého operačního centra odvádí vynikající práci. Konkrétně v jeho případě by jeho důchodcovský věk neměl nikomu vadit.

Nezpochybňoval jsem jeho schopnosti, jen jsem se pozastavoval nad vysokým věkem generála, kterého vysíláme na prestižní studia do USA. Ostatně i Američané se ze stejného důvodu opakovaně dotazovali, zda to Praha s vysláním generála Muránského myslí vážně, když ho vysílá na studia, kde jsou čtyřicátníci a pětáctičátníci. Ta studia financují ostatně Američané, takže nám to místo nemusí přistě nabídnout.

To se může stát.

Příští rok odchází do důchodu náčelník generálního štábu Josef Bečvář i jeho první zástupce Jiří Baloun. Mohou si opět prodloužit závazky

To už se mě nebude týkat. Obsazení těchto pro bezpečnost země důležitých postů bude podle všeho na zodpovědnosti jiných politiků.

Dostal jste již pracovní nabídky jinde?

Ze státní správy ne. Asi tři firmy, které se věnují bezpečnostnímu managementu, už mě ale už oslovily. Ještě jednou říkám - odcházím bez zášti a hořkosti. Mrzí mě snad jen to, že jsem se o konci své kariéry v armádě dozvěděl až z tisku. Respektive, že náčelník generálního štábu podepsal příslušný výnos, o němž bychom měli spolu teprve mluvit.

autor: Jan Gazdík